

HaKtav V'HaKabbalah: Parashat Chayei Sarah

Parashat Chayei Sarah 5779

R' Yisroel Meir Rosenzweig - enrosenzweig@gmail.com

1. R' Shimshon Raphael Hirsch [1808 - 1888, Germany], Bereishit 23:7

(ז) לעם הארץ. כנראה על דרך "ואם העלם יעלימו עם הארץ" (ויקרא כ, ז), שפירושו איננו: העם, אלא: העדה, נציגות העם, האסיפה המוסמכת המצווה על הענשת הפושע. אף כאן: נציגי הקהל, המוסמכים להרשות לנכרי, לקנות אחוזת קרקע. לפי זה יהיה פירוש לבני חת: בשביל בני חת, האסיפה המייצגת את כלל האוכלוסיה.

2. R' Naftali Zvi Yehuda Berlin [1816 - 1893, Russia, Lithuania, Poland], Ha'Emek Davar, ibid.

(ג) אל בני חת. עם הארץ היו רבים, אך משפחת בני חת היו מנהיגי העיר וגם עפרון היה מהם, על כן היה דברו תחלה לבני חת: **(ז) לעם הארץ.** לכלל העיר: לבני חת. בפרט לאותה משפחה, ודרך ארץ ליתן כבוד לרבים קודם להחשוב ומיוחד במ, כדאי' במס' ד"א פ' לעולם אל יפטור במעשה דרבן גמליאל וחבריו עם פילוסופוס:

3. R' Yaakov Tzvi Mecklenburg [1785 - 1865, Germany, Russia], HaKtav V'HaKabbalah, ibid.

1 (י) ועפרון ישב. כתיב חסר אותו היום מנוהו שוטר עליהם (רש"י מרז"ל), כשתדקדק תמצא שבכ"מ שיאמר הכתוב פלוני ישב בתוך העם או בתוך הקהל ועדה וכדומה, הרצון בו לעולם שהיה נוהג שררה ביניהם, וזהו שימוש מלת תוך שמורה על אמצעות הדבר שהוא המקום הנכבד כלב באמצע הגוף, ולכן היושב באמצע העם הוא הנכבד והנוהג שררה ביניהם; וזהו טעם קללת שמעי הנחלמי לא יהיה לו איש יושב בתוך העם הזה (ירמיה כ"ט), ופתרונו שלא יצא מזרעו איש הנוהג נשיאות בעם; וזהו טעם תשובת האשה הגדולה השונמית על שאלת אלישע היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת (מ"ב ד'), ור"ל אני האשה הנוהגת שררה ונשיאות בתוך עמי ואינה צריכה לסרסור ביני ובין המלך או שר הצבא כי כאחד השרים אנכי וכשיש לי דבר אל המלך אביאנו אליו בלי סרסור. ולזאת קראה הכתוב בתחלת הספור אשה גדולה ר"ל אשה חשובה ושוררת; ולכן יפה ארז"ל שעפרון היה שופט בתוך בני חת, מדכתיב חסר וי"ו אמרו אותו היום מנוהו ולא היה לו התאר הזה בקבע אלא מאותו היום (רוו"ה) ובאמת גם לשון ישיבה לבד יורה על התמנות לשופט או למלך כמו ישב על כסא דוד אבי (מ"א ב') ואתה ד' לעולם תשב, שהישיבה בזה יורה ישיבת ממשלה ומשפט, כי כסא המלוכה וכסא המשפט אחד, ועל שניהם נאמר יושב, ליושב על המשפט (ישעיה כ"ה), וישב משה לשפוט את העם. לכן על ולוט יושב בשער סדום ארז"ל מינוהו שופט עליהם.

4. R' Yaakov Tzvi Mecklenburg [1785 - 1865, Germany, Russia], HaKtav V'HaKabbalah, Bereishit 24:31

1 (לא) פניתי הבית. מע"א (רש"י מרבתינו), נראה שיצא להם כן מדלא אמר בערתי הבית, כמו בערתי הקדש מן הבית, ואמר לשון פניתי אשר בכ"מ בואו בלשון כבד יורה על המפנה ממקומו דבר שהוא מוקש המזיק או מצער את האדם, כמו סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול וכדומה לזה, והדבר להיותו עבד אברהם אשר נתפרסם מהכרזתו בביטול דעות ע"ג, אין לך דבר מוקש המצערו כמו להיותו מתגורר בחדר מלא גלולים.

5. R' Yaakov Tzvi Mecklenburg [1785 - 1865, Germany, Russia], HaKtav V'HaKabbalah, ibid. 24:63

1 (סג) לשוח בשדה. שוח לרש"פ מגזרת שח או סח שהנחתה על העתקה והשתנות ענין, כמו ונסחתם מעל האדמה, משמרת
2 הבית מסח (מ"ב י"א), כלומר הסח דעתו מן השמירה ובלשון חכמינו הסח הדעת, מסיח לפי תמו, ונגזר מזה שם שיח להוראת
3 העסק הנעשה שלא לשם העסק עצמו רק לפנות הדעת ולהעתיק הרעיון שכבד עליו (געמיטהס פער אנד ערונג), ומזה הענין כאן
4 לשוח בשדה פירוש לעשות עסק בטיול על השדה כדי לפנות מחשבתו מן עסק היומי או ממה שנעשה עליו לטורח ולמשא;
5 ויבוא ג"כ שימוש שיח על התנועה שתסתייע הנפש ע"י הדבור, או שיהיה הדבור מחמת צער פנימי כמו, אשיחה במר נפשי,
6 אשיחה ותתעטף רוחי, עדותיך שיחה לי, כולם עשות עסק בדיבור כדי להקל המוחש הפנימי העצום, ולהוציאו לחוץ מרוב
7 עיונו בו תמיד, ומזה פירושו רבותינו כאן לשון תפלה ערש"י.

6. R' Yaakov Tzvi Mecklenburg [1785 - 1865, Germany, Russia], Iyun Tefillah, Petach Devarim - footnote

1 דע כי שם תפלה פי שנים בהוראתו, ענין תחנה ובקשה (געבעט) וענין שבח ותהלה (לאַבגעזאנג)...וענינו הראשון שהוא התחנה
2 והבקשה, אין זה עיקר הוראתו, כי שם תפלה נגזר משם פלל שעיקר שרשו שתי אותיות פל אשר בתוספת ה"א שענינו הבדלה
3 הפרשה וברירה, כמו והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן (שמות ח:יח)...כשיזדמנו לאדם שני דברים מתחלפים או דבר וסותרו...
4 כשנותן הכרעה לאחת מן המחשבות המדיינות זו עם זו ונטה לצד אחד מהן, אז יפול על הענין לשון פלל...הנה מענין פלל
5 המורה על הזדקקות לדון ולעשות פסק נגזר שם תפלה, והנרצה בו, בקשת האדם מבוראו שיעשה פלילה בין האדם המבקש
6 ובין המערכה ומזלו הגרוע שהוא צד שכנגדו.

Know this - the name *tefillah* has two meanings: the idea of petition and request and the idea of exaltation and praise...the first meaning, petition and request, is not its primary meaning. The term *tefillah* is derived from *pelel* whose basic root is *p.l.*, which with the addition of the letter *heh*, means differentiation, compromise, and decision, much like the verse, "But on that day I will set apart the region of Goshen" (Shemot 8:18)...When a person is faced with two options or opposites...when they make a decision and choose between the two options, then the term *pelel* is applicable...From the term *pelel*, which refers to the need to weigh the possibilities and make a decision, is derived the name *tefillah*. The intention being: a person's request from his creator that He should "decide" between the person making the request and his lowly nature that is opposing him.